

působí to jako slet zaměstnanců pohřební služby. A jak může uvádět do tajemství radostné zvěsti někdo, kdo se permanentně tváří na své bližní tak, jako by právě posnídal dvě studené krysy?

Tedy: opatrujme v našem prostředí opojnou sílu Ducha. Opusťte ještě poznámku dlouholetého pracovníka protialkoholní stanice: člověk, který dar vína zneužívá, nakonec ztratí právě onu přitažlivou jiskru, obtěžuje, stává se trapným a je odsouzen k abstinenci nebo k zdegenerování. Člověk má jemně a rozvážně zacházet se všemi dary, včetně svobody, která je patrně spolu s moudrostí tím největším darem Ducha. Kolik okolo sebe vidíme zneužívání svobody, kterou si lidé pletou se svévolí, a kolikrát se při tom přistihneme i my sami! Přitom bychom měli učit sebe i druhé té skutečné svobodě, která nakonec záleží ve svobodě od sebe sama. Když je člověk osvobozen nejen od fixace na věci, ale i od toho, aby bral příliš vážně sebe sama, tak teprve z něj svítí ta radostná jiskra Ducha a může přeskočit i na druhé. Prosme, a nejen o Letnicích, o onu vnitřní svobodu a radost, která i do vyprahlých a šedivých krajín světa i do zatuchlých koutů církve přináší paprsek Ducha Svatého. Je ho převelmí zapotřebí. Amen.

Tomáš Halík – *Oslovit Zachea*

Svatý Duchu, sestup k nám,
dej své světlo temnotám,
v jasů lásky nech nás žít.

Štědrý otče ubohých,
dárce darů přemnohých,
přijď nám srdce potěšit.

Těšiteli, buď náš host,
žij nám v srdci pro radost,
pro klid, kterým oplýváš.

Po práci nech oddychnout,
osvěž naši zprahlou pout',
setři slzy z našich řas.

Daruj šťastný plamen svůj
věrným srdcím, pamatuj
na nás, k nimž ses naklonil.

Bez tebe jsme na zemi
ubozí a ztracení
kořist pro tmu, pro omyl.

Smyj z nás hříchy, stopy vin,
dej svou svěžest žízňivým,
vyhoj z bolestí a ran.

Zchladlým srdcím oheň dej,
z lhostejnosti pomáhej,
odveď ze scestí a chraň.

Veď nás k ctnostem, nauč nás
dobrem naplňovat čas,
svými dary pomoz všem.

Uč nás, jak si zasloužit
šťastnou smrt. A dej nám žít
věčnou radost před Bohem.

Prameny, odkazy

Francis J. Moloney – Evangelium podle Jana – Sacra pagina; Průvodce životem – Jan (Luxpress); Petr Karas – Boží slovo na každý den; Misál na každý den liturgického roku; Angelo Scarano – www.pastorace.cz

Vydává Pastorační středisko brněnské diecéze jako součást diecézního biblického programu Vezmi a čti. Ke stažení na www.vezmiacti.cz.

Boží hod svatodušní – cyklus A

12. června 2011

¹⁹Když byl večer prvního dne v týdnu, přišel Ježíš tam, kde byli učedníci. Ze strachu před židy měli dveře zavřeny. Stanul mezi nimi a řekl: „Pokoj vám!“ ²⁰Po těch slovech jim ukázal ruce a bok. Když učedníci viděli Pána, zaradovali se. ²¹Znovu jim řekl: „Pokoj vám! Jak Otec poslal mne, tak i já posílám vás.“ ²²Po těch slovech na ně dechl a řekl jim: „Přijměte Ducha Svatého. ²³Komu hříchy odpustíte, tomu jsou odpuštěny, komu je neodpustíte, tomu odpuštěny nejsou.“

Jan 20,19–23

Úvod k meditaci

Setkání vzkříšeného Ježíše s apoštoly je předzvěstí Letnic: Pán zve své přátele k přijetí Ducha Svatého, který je dárce pokoje a odpuštění. Stejně pozvání dává Ježíš i nám: *Přijměte Ducha Svatého*.

Výklad biblického textu

Kontext: I v hodině ukřižování i při vzkříšení podle výkladu biblisty Francis J. Moloney (místo překladu *skonal* překládá *vydal svého Ducha*) a jiných Ježíš vylévá Ducha Svatého na obec svých následovníků, aby mohli být jeho svědky ve světě (Jan 19,30 a 20,22). Učedníci byli s Ježíšem již od začátku (Jan 15,27). Ale přesto nikdy zcela neuvěřili a nevydali se tomu, kterého Otec poslal – i v kontextu s připomínkou strachu, uzavření se, vyslovením nedůvěry u apoštola Tomáše. Avšak bez ohledu na to, jak v minulosti selhali, Boží láska, kterou je Ježíš sám, nikdy neselhala. Ježíš přesto přichází a vyzbrojuje je svou mocí – Duchem Svatým – aby jeho následovníci předávali odpuštění, pokoj a radost, jichž se jim dostalo toho večera prvního dne v týdnu Ježíšova vzkříšení (verš 19), dalším pokolením ustrašených Ježíšových učedníků. Dar Ducha–Přímluvce bude zpřítomňovat nepřítomného Ježíše v životě a bohoslužbě křesťanské obce. Tak se dál a dál sdílí zkušenost vzkříšeného Pána, aby svět poznal a uvěřil, že Ježíš je poslaný od Otce (Jan 17,21–23). Poslání učedníků tak zpřítomňuje svatost pro oči nepřítomného Ježíše (Jan 17,17–19).

¹⁹ **Když byl večer prvního dne v týdnu, přišel Ježíš tam, kde byli učedníci:** Skutečnost, že žádný z učedníků není uveden jménem, ani není udán jejich počet, můžeme chápat tuto skutečnost tak, že se jednalo o učedníky obecně, nikoli jen jedenáct apoštolů, jak to chápou někteří biblisté.

Ze strachu před židy měli dveře zavřeny: Smyslem zprávy o prázdných pruzích plátna i příchodu Ježíše do místnosti, která byla uzavřená, je Ježíšovo vítězství nad omezeností lidských možností.

Stanul mezi nimi: sloveso *stát* je typické pro vítězný postoj Vzkříšeného: neleží v hrobě, ale *stojí*; příbuzné sloveso se používá pro označení zmrtvýchvstání.

Týden
s Božím
slovem

1. čtení:
Sk 2,1–11

2. čtení:
1Kor 12,3b
–7.12–13

Evangelium:
Jan 20,19–23

Srovnání:
Lk 24,36–43

Jan 17,18

Sk 1,8

Mt 16,19

Mt 21,31

Mt 18,18

a řekl: Pokoj vám! Slova *Pokoj vám* označují skutečný dar pokoje, ne pouhé přání (pokoj at je s vámi). Kristus přináší pokoj tam, kde je nepokoj (strach a úzkost).

²¹ **Znovu jim řekl: Pokoj vám! Jak Otec poslal mne, tak i já posílám vás.** Ježíš předává úkol, který dostal od Otce, svým učedníkům: předat dobrou zprávu o záchraně člověka – spasení – do celého světa. I já mám podobné poslání.

22 Po těch slovech na ně dechl a řekl jim: Přijměte Ducha Svatého: Mnozí biblisté-překladaatelé připomínají paralelní užití, které má podobu *vdechli do (enefysésen)* a spatřuje v daru Ducha počátek nového stvoření: i při stvoření prvního člověka, Adama, byl vdechnut duch života.

K tématu

Dnes slavíme narozeniny církve, protože k události, o níž jsme četli v prvním čtení ze Skutků apoštolů, seslání Ducha Svatého na den Letnic, se církev hlásí jako k okamžiku svého zrození. Apoštolové a učedníci a učednice, ti, kteří Ježíše znali, kteří v něho uvěřili, následovali ho, jsou naplněni jeho Duchem – tím jsou jeho. V Písmu se říká: „*kdo nemá Ducha Kristova, ten není jeho.*“ A to je tedy základní charakteristika církve – je to společenství těch, kteří jsou prostoupeni Kristovým Duchem.

Z příběhu, který jsme slyšeli, je patrné, že prvním darem Ducha je *dar srozumitelnosti*, dar porozumění. Přišli lidé z různých kmenů, národů a jazyků, z různých kultur, různého typu myšlení – a náhle všichni rozumějí tomu, když jim apoštolové zvěstují Krista. Tento dar Ducha je dán církvi jako poslání, je to dar a zároveň úkol: Církev má být místem, kde nevýslovné tajemství, kterému říkáme Bůh, tajemství, které přesahuje všechny naše pojmy a naše představy, tajemství, o němž věříme, že sebe samo vyslovilo v Ježíši Kristu, se má stát srozumitelným pro všechny národy, pro všechny kultury, pro všechny generace. A to není úkol jen těch, kteří zastávají *učitelský úřad* v církvi, není to poslání jen kazatelů a teologů – to je úkol každého z nás, kdo patříme do rodiny církve. Každý z nás je *prekladatelem Písma*, každý z nás je interpretem křesťanské víry – a to ne jenom svými řečmi, ale především svým životem, tím, co z něj *vyzařuje*. Pro mnoho lidí kolem nás jsme totiž my to *jediné evangelium*, ta jediná příležitost ke kontaktu s Kristem, protože do kostela nepřijdou, Písmo si nepřečtou; ví však, že „tenhle Petr a tahle Jitka, to jsou křesťané“. Vyzářuje z nich něco z té svobody a síly Ducha Svatého?

Projevem a plodem Ducha Svatého je tradice. Tradice není věcí minulosti, není to nic do sebe uzavřeného – právě naopak. Tradice je neustále živé předávání, neustále nové tlumočení zvěsti tak, aby byla srozumitelná. Kdybychom chtěli jen mechanicky a *doslovně* opakovat *věčné pravdy* a vůbec se nestarali o to, jestli tomu lidé rozumějí, jestli to chápou, tak se protivíme Duchu Svatému. Ale uvědomme si, kdo chce překládat, musí velmi dobře znát oba jazyky – ten, z něhož překládá, i ten, do kterého tlumočí. Je třeba se stále učit řeč Boží, poznávat Krista, který je vrcholným Božím Slovem, a zároveň mít na paměti, že Bůh mluví také skrze *znamení doby* – události dějin, včetně těch, které se dějí v naší době. Také však musíme znát řeč lidí okolo nás – rozumět jim, znát jejich potřeby, touhy jejich srdce, otázky, které si kladou, a problémy, které je sužují. Nesmí to pro nás být cizí, vzdálená, nesrozumitelná řeč. A ta překladaatelská, hermeneutická – interpretační úloha církve spočívá v tom hledat a budovat *most* mezi tím, co je v hlubinách lidského srdce a mezi slovem Božím.

Církev má být však také místem, kde si lidé rozumějí navzájem, a má napomáhat tomu, aby si celá lidská rodina, lidstvo jako celek více navzájem rozumělo. Letniční událost, o níž jsme četli, je v Novém zákoně koncipována jako protiklad jiného biblického vyprávění, mýtu o věži Babylonské. Tomu místu z knihy Genesis můžeme rozumět jako vyprávění o tom, že lidé jednou chtěli vybudovat civilizaci, která by byla bez Boha a proti Bohu; vysoká věž, namířená až do nebe, jako by chtěla smést Boha z jeho trůnu. A za tento pyšný úmysl spáchat atentát na Boha – jde tu vlastně jen o *sociální* variantu vyprávění o pokusu zmocnit se ovoce stromu poznání – byli lidé zraněni v té nesmírně intimní oblasti lidského života, kterou je řeč, schopnost si navzájem rozumět, domluvit se. Došlo tam ke zmatení jazyků. A tato babylonská rána jde lidstvem po všechny generace až podnes – lidé si nerozumějí, jsou tu hradby mezi národy a rasami... Kolik je ve světě nedorozumění, nenávisti a násilí! Ten starý hluboký mýtus nabízí látku k meditaci o jejich duchovních zdrojích; tvoří jakýsi triptych pradějin viny spolu s vyprávěním o Adamovi a Evě a Abelu a Kainovi.

A co nám říká umístění příběhu o narození církve v den Letnic jako anti-typu tohoto vyprávění? Nic menšího, než že církev má být Anti-Babylonem. Má být *svátostí porozumění*, symbolem a zároveň účinným nástrojem jednoty, k níž je lidstvo povoláno.

A ještě je tu, ve vyprávění o Letnicích apoštolů, jeden detail, na který bych vás chtěl upozornit. Četli jsme o tom, že ti, kteří vyslechli působivé kázání apoštola Petra, byli udiveni, ale někteří říkali *vždyť ti lidé se opili mladým vínem*. Patrné je v působení Ducha něco, co připomíná působení vína. My Češi tomu moc nerozumíme, protože tady se pije pivo, po kterém lidé často ztěžknou na těle i na duchu, ale možná tady otec Zdeněk, který pochází z Moravy, by nám mohl k tomu něco říci; Moravané jistě lépe rozumějí biblickému výroku, že Bůh stvořil víno, které *obveseluje srdce člověka*. Pokud člověk používá víno správně – pokud tento dar nezneužívá, pak člověka uvádí do stavu povznesené mysli – prohlubuje dar komunikace, humoru, uvolnění, vede k tanci a zpěvu, zkrátka dává mu jiskru, to, čemu Francouzi říkají esprit – duch. A něco takového je působení Ducha.

A teď si položme otázku: Kolikrát si od oněch Letnic lidé naposledy mohli církev splést se společností rozjařenou mladým vínem? Jestlipak nejsme až příliš pochmurně střízliví, upjatí, vyprahlí a sucharší, suchopární, škarohlídští, smutní a těžcí – zkrátka bez jiskry Ducha? Možná – při vši ekumenické zdvořilosti – k této image křesťanství víc přispěla reformační tradice, zejména puritáni; my katolíci díky tomu, že máme svátost smíření, zpověď, jsme si zachovali víc humoru a nejsme tak neurotizování hříchem. Vzpomínám na svatého Filipa Neriho, který říkal svým žákům: „Milý brachu, nějak ztrácíš humor, potřeboval by ses vyzpovídat a zažít nějaké pořádné exercicie.“ Ale přesto: Kdy se i naše církev naposledy podobala společnosti rozjařené mladým vínem? Možná v době, kdy vystoupil svatý František se svou vnitřní svobodou a humorem... I naše církev oblékla své kněze do černého, takže když se někde sejdu ve velkém hlasatelé radostné zvěsti,

Další texty v týdnu

Po: 2Kor 6,1-10; Mt 5,38-42

Út: 2Kor 8,1-9; Mt 5,43-48

St: 2Kor 9,6-11; Mt 6,1-6.16-18

Čt: 2Kor 11,1-11; Mt 6,7-15

Pá: 2Kor 11,18.21b-30; Mt 6,19-23

So: 2Kor 12,1-10; Mt 6,24-34